

The mCham

ISSUE 91 / JUNE 2018

www.amcham.com.al

ADVANTAGE

THE OFFICIAL MAGAZINE OF THE AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE IN ALBANIA

AMCHAM JOINT WORKING GROUP WITH TAX AUTHORITIES

INVESTMENTS SUPPORT
IN AGRIBUSINESS

AMCHAM ALBANIA
ELECTS NEW BOARD

CONTENTS / PËRMBAJTJA

AmCham News/Lajme

AmCham Albania Elects New Board

Dhoma Amerikane Zgjedh Bordin e Ri	08-11
WOBAC, Information Session for Women Entrepreneurs Interested in Grants	
WOBAC, Sesion Informues për Sipërmarrëset që Kanë Nevojë për Grante	12-13
Minister Peleshi Informs Investors on The IPARD Program and The Guarantee Fund	
Ministri Peleshi Informon Investitorët mbi Fondet e IPARD-it dhe Fondin e Garancisë	14-16
AmCham Sets up Joint Working Group with the General Tax Directorate	
Dhoma Amerikane Ngre një Grup Pune të Përbashkët me Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve	18-19
Sfida e 'Millennials' në Tregun e Punës	
The Millennials Challenge for the Labor Market	20-23
On IP Day, Albania Focuses on Women and Their Power to Foster Change	
IP Day, Shqipëria Vendosi theksin tek Gruaja dhe Forca e Saj e Madhe e Ndryshimit	24-27
Customs and IFC promote the Authorized Economic Operator Status	
Doganat dhe IFC Promovojnë Statusin e Operatorit Ekonomik të Autorizuar	28-29
Leader for a Day	
Drejtues për një Ditë	30-31
Anti-Corruption, Business Coalition	
Koalicioni i Biznesit, Anti-Korrupsion	32-33
Private Pensions: Is There Hope for a Solution?	
Pensionet Private: A Ka Shpresë për Zgjidhje?	34-37

AMCHAM BOARD

President

Mark C. CRAWFORD
*Aksioner International
Securities Brokerage*

Vice-President

Radmilo VLACIC
Philip Morris Albania

Secretary

Michael WALKER
Hilton Garden Inn Tirana

Treasurer

Juella ISAJ
DDB Albania

Board Members

Dael DERVISHI
Optima Legal & Financial

Enio JAÇO
CBS Creative Business Solutions

Brandt W. HOFFMAN
G&H Partners

Enida BEZHANI
AmCham Albania

American Independence Day celebrations will take place on July 6, 2018.

This is a traditional celebration of the **American Chamber of Commerce** that brings together our American and Albanian friends and members to observe the day which symbolizes the values of freedom and democracy.

To make it more attractive and bring out the best colors and format of this celebration, AmCham is engaged in organizing the ceremony at the Tirana International School premises, harmonizing the great setting with all the other American elements of this holiday.

The official greetings ceremony and the cutting of the festive cake will be followed by music, dances, and animated games to entertain children, in an atmosphere where the Albanian and American culinary tradition will be combined. The festivities will culminate with the traditional fireworks show. **Over 600 participants will join this mega family picnic**, as is the tradition of this holiday.

In this spirit, AmCham would really value and welcome your contribution to this event, as to give true magic to this special festive day. We will provide plenty of advertising space during the event, which will be attended by the media as well. Your company logos will be placed on the invitation, the relevant program agenda and the visibly placed banners of the event. AmCham will also proudly cover the event extensively in its "The Advantage" magazine.

Festa e Pavarësisë së Amerikës do të organizohet më datë 6 korrik 2018.

*Ky është një event tradicional i **Dhomës Amerikane të Tregtisë** që sjell së bashku miqtë dhe anëtarët tanë amerikanë dhe shqiptarë për të festuar ditën që simbolizon vlerën e lirisë dhe demokracisë.*

Për ta bërë më tërheqëse dhe për të sjellë ngjyrat më të bukura të formatit të kësaj feste, AmCham është angazhuar për ta organizuar ceremoninë festive në mjediset e Tirana International School (TIS), duke harmonizuar ambientin e mrekullueshëm me të gjithë elementët amerikanë të kësaj feste.

*Ceremonia zyrtare e përshëndetjeve dhe e prerjes së tortës së festës, do të ndiqet nga muzikë, kërcime, lojëra me animatorë që argëtojnë fëmijët, në një atmosferë ku do të ndihet kombinimi i kulinarisë shqiptare me atë amerikane. Festa do të kulmojë me spektaklin madhështor të fishekzjarrëve. **Në këtë mega piknik familjar, siç është tradita e festës, do të jenë pjesëmarrës mbi 600 persona.***

Për t'i dhënë magjinë e vërtetë kësaj dite të veçantë festive, Dhoma Amerikane do t'ju ishte shumë mirënjohëse për kontributin tuaj për këtë aktivitet. Nga ana jonë, ne ju ofrojmë hapësirën e nevojshme publicitare në ambientet ku do të zhvillohet kjo festë, në të cilën do të jetë prezente edhe media. Logoja juaj do jetë e vendosur në ftesë, në fletën e programit respektiv dhe do të ekspozohet në një vend të dukshëm në mjediset e festës. I gjithë aktiviteti do të pasqyrohet gjithashtu gjerësisht në revistën "The Advantage", botim i Dhomës Amerikane, si dhe në faqen e internetit të Dhomës.

AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE

Dear Members,

While we bring the following initiative to your attention once again, we wish to thank all the members that have shown interest in it so far. Kindly read carefully below. As to increase the opportunities for you to contribute, we have added a second alternative as well, given the summer season. Your help in any of the two forms below will be greatly appreciated!

Call for Volunteers: Solidarity for Food!

The American Chamber of Commerce is joining the Food Bank Albania (FBA) and ecoMarket in the **Food Collection Drive in Tirana for the poorest people in the country.**

Please consider participating with your staff in this upcoming food drive. We need volunteers to make this a success. You have 2 options to help out in this humanitarian event:

1) You can give 3 hours of your time to join other FBA volunteers in several ecoMarket supermarkets throughout Tirana, which will be of great help to people in need. Each volunteer will wear a provided FBA T-shirt, pass out flyers and encourage the clients to buy additional food for many families in need.

The 1st weekend shift schedule is as follows:

Friday, June 8: Afternoon, 17.30-20.30

Saturday, June 9: Morning 9.30-12.30 and Afternoon, 17.30-20.30

Locations: ecoMarket supermarkets in Yzberisht, Komuna e Parisit (Kika), Sheshi Wilson and near Kisha Katolike

The 2nd weekend shift schedule is as follows:

Saturday, June 23: Morning 9.30-12.30 and Afternoon, 17.30 - 20.30

Sunday, June 24: Morning 9.30-12.30 and Afternoon, 17.30 - 20.30

Locations: ecoMarket, exact points to be specified at a later date for this 2nd weekend

2) If your staff is unable to participate in this even, **PLEASE CONSIDER HAVING YOUR OWN FOOD DRIVE INSIDE YOUR OFFICES.**

Food Bank Albania can send materials, and flyers on what food to collect and your staff can contribute with buying/donating it during this 2-week food drive. Kindly let us know if you are interested in this second option.

Note: Food collection from the ecoMarkets or any of the AmCham member business locations, and its distribution to the families in need, will be carried out by FBA. For more information, please visit Food Bank Albania's Facebook page or website at foodbank.al

We encourage you to join this great initiative to help others!

Please remember: **HUNGER IS THE WORST FORM OF POVERTY AND NO ONE DESERVES IT!**

We look forward to your interest in volunteering and/or contributing to this drive. We kindly remind once again you to confirm your participation as soon as possible, as the food drive begins already Friday, June 8th. Thank you for your good will to join us!

Respectfully,

AmCham Albania

AMERICAN CHAMBER OF COMMERCE

Të Nderuar Anëtarë,

Ndërkohë që po ju sjellim sërish në vëmendje nismën e mëposhtme, ne dëshirojmë të falënderojmë të gjithë anëtarët që kanë treguar interes për të deri më tani. Ju lutemi lexoni me kujdes si më poshtë. Për të rritur mundësitë tuaja për të kontribuar, ne kemi shtuar edhe një alternativë të dytë, duke pasur parasysh sezonin e verës. Ndiha juaj në secilën nga format e mëposhtme do të vlerësohej shumë!

Thirrje për Vullnetarë: Solidaritet për Ushqim!

Dhoma Amerikane e Tregtisë po i bashkëngjitet Food Bank Albania dhe ecoMarket në një **Fushatë për Mbledhjen e Ushqimeve për njerëzit më të varfër në Tiranë.**

Ju lutemi konsideroni pjesëmarrjen me stafin tuaj në këtë event, i cili ka nevojë për vullnetarë për të qenë i suksesshëm. Ju keni 2 mundësi për të ndihmuar në këtë event humanitar:

1) Tre (3) orë që mund të jepni nga koha juaj për t'iu bashkuar vullnetarëve të FBA në stendat e ngritura pranë disa pikave të supermarketeve ecoMarket në Tiranë, do t'iu vinin shumë në ndihmë njerëzve në nevojë. Çdo vullnetar do të veshë një bluzë të ofruar nga FBA, do t'iu shpërndajë klientëve fletushka me llojet e ushqimeve që mund të blihen dhe do t'iu inkurajojë ata të blejnë ushqime shtesë (përveç të tyreve) për shumë familje në nevojë!

Gjatë fundjavës së parë, ju mund të kontribuoni si vullnetarë në oraret e mëposhtme:

E premte, 8 qershor: Pasdite, 17.30-20.30

E shtunë, 9 qershor: Paradite: 9.30 – 12.30 dhe Pasdite 17.30 – 20:30

Vendndodhjet: Supermarketet ecoMarket në Yzberisht, Selitë, Kompleksi Kika (Iart), Komuna e Parisit (poshtë), Sheshi Wilson dhe Kisha Katolike.

Gjatë fundjavës së dytë, ju mund të kontribuoni si vullnetarë në oraret e mëposhtme:

E shtunë, 23 qershor: Paradite: 9.30 – 12.30 dhe Pasdite 17.30 – 20:30

E diel, 24 qershor: Paradite: 9.30 – 12.30 dhe Pasdite, 17.30 – 20:30

Vendndodhjet: Supermarketet ecoMarket specifike do të përcaktohen në vijim.

2) Nëse stafi juaj e ka të pamundur të marrë pjesë si vullnetar në datat e mësipërme, **JU LUTEMI KONSIDERONI MUNDËSINË E ORGANIZIMIT TË MBLEDHJES SË USHQIMEVE PRANË ZYRAVE TUAJA.**

FBA mund t'ju sjellë materialet dhe fletëpalosjet që ju orientojnë për ushqimet që nevojiten më shumë për t'iu mbledhur. Stafi juaj mund të kontribuojë duke i blerë/dhuruar ato përgjatë dy javëve të këtij aktiviteti. Ju lutemi na konfirmoni nëse jeni të interesuar për këtë opsion të dytë.

SHËNIM: Mbledhja e ushqimit nga ecoMarket-et apo nga ambientet e çdo kompanie anëtare të AmCham dhe shpërndarja e tyre tek familjet në nevojë do të bëhet nga FBA. Për më shumë informacion, ju lutemi vizitoni faqen e Facebook të Food Bank Albania ose faqen e web-it: foodbank.al.

Ju inkurajojmë që t'i bashkëngjiteni kësaj nisme me shumë vlerë në ndihmë të të tjerëve!

Ju lutemi mos harroni: **URIA ËSHTË LLOJI MË I VËSHTIRË I VARFËRISË DHE ASKUSH NUK E MERITON ATË!**

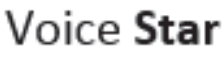
Mirëpresim interesimin tuaj për të kontribuar në këtë fushatë. Ju lutemi dhe njëherë të konfirmoni pjesëmarrjen tuaj sa më shpejt që të jetë e mundur, pasi fushata fillon më datë 8 qershor! Ju falënderojmë për dëshirën e mirë që të na bashkoheni!

Me respekt,
Dhoma Amerikane

SUSTAINING MEMBERS

ANETARË PRESIDENCIALE

 KALO ASSOCIATES ATTORNEYS AT LAW	 TIRANA BANK	 ALBANIAN-AMERICAN ENTERPRISE FUND	 KORÇA BEER	 BOGA & ASSOCIATES LEGAL • TAX • ACCOUNTING
 vodafone	 SIGAL UNIQA GROUP AUSTRIA	 MAKALBANIA	 MIEL TIRANA	 JORDIL
 HOTEL COLOSSEO SHKODËR	 AAGROUP OF COMPANIES	 pwc	 PHILIP MORRIS ALBANIA SH.P.K.	 Alumil Building excellence every day
 Bankers PETROLEUM ALBANIA LTD. 洲际油气 A Geo-Jade Company	 TIREX EXPLORATIONS SHPK	 InfoSoft Systems ...better together...	 INTERSIG VIENNA INSURANCE GROUP	 floriol DEVI 20 Group
 TREMA Engineering 2	 BALFIN BALKAN FINANCE INVESTMENT GROUP	 EY Building a better working world	 eida	 JTI Japan Tobacco International
 Albanian-American Development Foundation	 TITAN ANTEA CEMENT SH. A.	 BOZO ASSOCIATES attorney at law	 ALPHA BANK	 dimapak make it easy
 Tonucci & Partners	 Grejsi farma	 RENOVA PUTZ	 Bereget CATERING	 TURGUT ÖZAL EDUCATION COMPANY
 GRUPI HYGEIA SPITALI HYGEIA TIRANË	 Spitali Amerikan	 abi AMERICAN BANK OF INVESTMENTS	 genet	 Mylan
 Voice Star	 JUNIK	 GUARDIAN GLASS See what's possible™	 gjirafa.com kërko në gjuhën tënde	 DELIA GROUP CONSTRUCTION
 CREDINS bank Ne flasim gjuhën tuaj!	 XHEKO IMPERIAL Luxury & Design Hotel	 MEGAPHARM Building a Helthy Future Together	 SALILLARI L.t.d	

BUSINESS INDEX MEASURES AMCHAM MEMBERS' VIEWS ON BUSINESS CLIMATE

AMCHAM ALBANIA

ELECTS NEW BOARD

The American Chamber of Commerce (AmCham) in Albania held its annual Board of Directors (BoD) elections to elect its Vice President, Treasurer and Secretary, as well as a new general Board member, bringing four new members to the Chamber's BoD.

The competitive process included representatives of a dozen prestigious companies, with American companies being in the majority.

The Vice Presidential race had representatives of Philip Morris Albania and Microsoft Albania competing, with the Philip Morris Albania representative taking the seat. The Treasurer race saw a competition between Grant Thornton and DDB Albania representatives, with DDB taking the seat. The new Board Secretary will be a representative of Hilton Garden Inn. The vacant position for a general Board member saw several major companies compete with Dael Dervishi of Optima getting the seat.

A decision of the AmCham Board was also approved by the AmCham General Assembly (GAM) introducing changes in the Chamber's Statute, reducing the Board size from eleven to seven members, as well as reducing the number of consecutive mandates a member or representative of a company can hold, from three to two.

GAM served as a time of reflection for AmCham members, particularly on the business climate in the country. The results of the AmCham Business Index 2017 - 2018 were presented at the Assembly, providing indicators that measure the level of trust AmCham member companies have in the main parameters of the business climate.

The Business Index recorded a slight decrease of 1.33 points year over the year, from 43.78 in 2016 to 42.45 in 2017.

Once again the Business Index Survey demonstrates that AmCham members remain concerned about the level of taxes, government bureaucracy, monopolies and unfair competition, finding qualified local staff and informality. These were the five main concerns identified by ABI. During 2017, AmCham members did not have a very positive perception on the domestic political climate, which has seen its score soar by 5.08 points. Security in the country was also a concern, scoring a decrease of 2.37 points.

Speaking about the results of the AmCham Business Index, Ambassador Lu said:

"THE SLIGHT DECLINE IN THE INDEX THIS YEAR CONFIRMS THAT THERE IS STILL MUCH TO BE DONE TO IMPROVE THE BUSINESS CLIMATE IN THE COUNTRY. LEGISLATION, TAX AND REGULATORY SYSTEMS NEED TO IMPROVE TO PROMOTE SUSTAINABLE AND FAIR ECONOMIC DEVELOPMENT."

Ambassador Lu shared with great optimism with the AmCham members that by working together we can overcome the challenges of the moment and work toward greater goals, based on our shared interests and values.

INDEKSI I BIZNESIT, JA SI E VLERËSOJNË ANËTARËT E DHOMËS AMERIKANE KLIMËN E BIZNESIT

DHOMA AMERIKANE

DHOMA AMERIKANE ZGJEDH BORDIN E RI

Dhoma Amerikane e Tregtisë ka organizuar zgjedhjet për Zëvendëspresident, Përgjegjës për Thesarin, Sekretar, si dhe për një Anëtar Bordi, duke sjellë kështu katër anëtarë të rinj në Bord.

Ky proces ka përfshirë në konkurrim dhjetra kompani prestigjioze të Dhomës dhe një shumicë të ndjeshme të kompanive amerikane. Kështu, për pozicionin e Zëvendëspresidentit kandiduan Philip Morris Albania dhe Microsoft Albania, mes të cilëve fitues ishte Philip Morris Albania, për Përgjegjës për Thesarin DDB Albania dhe Grant Thornton, nga i cili doli fitues DDB Albania, për Sekretar Hilton Garden Inn dhe për pozicionin vakant të një Anëtar Bordi kanë kandiduar 8 kompani të mëdha.

Në përfundim të këtij konkurrimi doli fitues Optima Legal & Financial. Me vendim të Bordit të Dhomës dhe më pas me miratim në Asamble, Dhoma Amerikane ka bërë disa ndryshime në Statut, të cilat reduktojnë numrin e Anëtarëve të Bordit të Dhomës nga 11 anëtarë në 7 anëtarë, si dhe ulin numrin e mandateve për çdo Anëtar Bordi dhe të kompanive që ata përfaqësojnë nga tre në dy mandate të njëpasnjëshme.

Asambleja ka qenë një moment i reflektimit të perceptimit që kanë anëtarët e Dhomës Amerikane për klimën e biznesit në vend. Rezultatet e Indeksit të Biznesit 2017 - 2018, janë prezantuar në Asamble me të gjithë treguesit që masin besimin që kanë kompanitë anëtare të Dhomës Amerikane në lidhje me parametrat kryesore të klimës së biznesit. Indeksi i biznesit ka shënuar një ulje të lehtë prej

1.33 pikësh, nga 43.78 në vitin 2016 në 42.45 në vitin 2017.

Sërish, anketimi i zhvilluar për Indeksin e Biznesit tregon se anëtarët e Dhomës Amerikane mbeten të shqetësuar për nivelin e taksave, burokracinë qeveritare, monopolet dhe konkurrencën e pandershme, gjetjen e stafëve të kualifikuara vendase dhe nivelin e informalitetit.

Këto kanë qenë edhe për këtë Indeks Biznesi pesë shqetësimet kryesore. Një perceptim aspak pozitiv kanë patur bizneset anëtare të Dhomës Amerikane gjatë vitit 2017 edhe për klimën e brendshme politike, e cila ka rënë me 5.08 pikë, si dhe për sigurinë në vend që ka pësuar rënie me 2.37 pikë.

Duke folur për rezultatet e Indeksit të Biznesit, Ambasadori Lu tha:

“ULJA E LEHTË E INDEKSIT KËTË VIT KONFIRMON SE MBETET AKOMA SHUMË PËR T’U BËRË, PËR TË PËRMIRËSUAR KLIMËN E BIZNESIT NË VEND. LEGJISLACIONI, TAKSAT DHE SISTEMET RREGULLATORE DUHET TË NXISIN NJË ZHVILLIM EKONOMIK TË QËNDRUESHËM DHE TË DREJTË”.

Ambasadori Lu u shpreh optimist përpara anëtarëve se duke punuar së bashku, ne mund të kapërcejmë sfidat e momentit dhe të punojmë drejt një qëllimi më të madh, të bazuar në interesat dhe vlerat tona të përbashkëta.

WOBAC

INFORMATION SESSION FOR WOMEN ENTREPRENEURS INTERESTED IN GRANTS

The American Chamber of Commerce in collaboration with the Gender Alliance for Development Center (GADC) organized an informative session with a versatile panel on the opportunities for women entrepreneurs to access funds granted by various financial institutions and donors.

The meeting focused mostly on funds that EBRD has for start-ups or small businesses that meet the set conditions and have in place business plans suitable for funding.

By focusing in more details on the criteria that a business should meet to benefit EBRD fundraising, Elena Balliu, Small Business Manager at Sales Department of Intesa Sanpaolo Bank Albania, spoke on “Business Lens” and the level of credit that can be earned within this program. Businesses run by women who have up to 250 employees and a promising business plan can become part of this funding scheme.

The forms of financing small business projects and the

consultancy they need to develop were also covered by Jetona Mythell from IDEA-Pro SEED-GIZ Project and Andi Gjokutaj, Operations Manager of OFICINA funded by Soros Foundation.

Despite the extensive information sessions that EBRD holds, this was the first one triggered by a business organization as yet.

We wish to thank the esteemed panel and GADC, headed by Mrs. Mirela Arqimandriti, who is also the Chair of AmChams’ WoBAC, who initiated the idea.

MR. NERITAN MULLAJ, THE BUSINESS ADVISOR TO SMALL BUSINESS AT EBRD EXPLAINED THAT EBRD HAS CREATED PRODUCTS, BOTH CONSULTANCY AND FUNDING RELATED, THAT CLEARLY TARGET BUSINESSES MANAGED BY WOMEN ENTREPRENEURS AND THAT FROM THE 650 SMES FUNDED OVER THE LAST 12 YEARS, 25% OF THEM ARE RUN BY WOMEN. A CONSIDERABLE PART OF THESE BUSINESSES, HAVE TURNED OUT PROFITABLE, WITH AN INCREASED BUSINESS VOLUME AND INCREASED NUMBER OF EMPLOYEES.

WOBAC SESION INFORMUES PËR SIPËRMARRËSET QË KANË NEVOJË PËR GRANTE

Dhoma Amerikane e Tregtisë në bashkëpunim me znj. Mirela Arqimandriti, Kryetare e Komitetit të WoBAC-ut organizoi një sesion informues mbi mundësitë që kanë gratë që drejtojnë biznese, për të përfituar nga fondet që BERZH-i ka vënë në dispozicion të bankave të nivelit të dytë.

Takimi është fokusuar në informacione të detajuara mbi fondet që BERZH-i ka në dispozicion për 'start up' apo biznese të vogla, të cilat plotësojnë kushtet dhe kanë plane biznesi të përshtatshme për t'u financuar me grante.

Z. NERITAN MULLAJ, KËSHILLTARI QENDROR PËR BIZNESIN E VOGËL NË BANKËN EVROPIANE PËR ZHVILLIM, SHPJEGOI PËRPARA ANËTARËVE TË DHOMËS AMERIKANE SE BERZH-I KA NDËRTUAR PRODUKTE, TË CILAT TARGETOJNË QARTË BIZNESET QË MENAXHOHEN NGA SIPËRMARRËSE DHE NË 650 SME QË JANË FINANCIAR SË FUNDMI, 25 PËR QIND E TYRE I TAKOJNË KËSAJ KATEGORIE. NJË PJESË E KONSIDERUESHME E KËTYRE BIZNESEVE KANË REZULTUAR ME FITIM, KANË RRIKUR VËLLIMIN E BIZNESIT DHE KANË SHTUAR NUMRIN E PUNONJËSVE.

Duke u përqendruar më në detaje për kriteret që një biznes duhet të përfitojë për të marrë grante nga fondi i BERZH-it, znj. Elena Balliu, Menaxhere për Biznesin e Vogël në Departamentin e Shitjeve tek Intesa Sanpaolo Bank Albania, ka folur mbi 'Business lens' dhe nivelin e kredive që mund të përfitohen brenda këtij programi. Bizneset që drejtohen nga gra që kanë deri në 250 punonjës dhe një plan biznesi premtues, mund të bëhen pjesë e këtij programi financimi.

Format e financimit të projekteve të vogla të biznesit, por dhe të konsulencës që duhet për ta zhvilluar drejt atë, janë shpjeguar nga znj. Jetona Myteveli e Projektit IDEA - Pro SEED - GIZ dhe z. Andi Gjokutaj, Menaxher Operacional OFICINA, Fondacioni Soros, të cilët kanë shpjeguar profilin e programeve të tyre, që tenton të promovojë forma të konsulencës dhe zhvillimit të ideve të suksesshme.

MINISTER PELESHI INFORMS INVESTORS ON THE IPARD PROGRAM AND THE GUARANTEE FUND

INVESTMENTS IN AGRI-BUSINESS

WHAT YOU NEED TO KNOW BEFORE YOU APPLY?

The American Chamber of Commerce (AmCham), in cooperation with the Ministry of Agriculture and Rural Development, organized an Informative Session for the Promotion of Support Schemes, as part of the IPARD Program and Guarantee Fund, also with the attendance of the

Minister of Agriculture and Rural Development, Mr. Niko Peleshi. The meeting focused on delivering information on support schemes, selection criteria, steps to be taken to take advantage of the loans, as well as the sectors to be financed. Minister Peleshi presented a summary of this Program, also providing an overview of the funding possibilities offered by the Guarantee Fund.

“The first component covers farm investments, which are supported in the range of 50-70%, for investments up to € 500.000.

The second component covers investment in agriprocessing, fish processing, aquaculture, and others. Investments up to € 2 million are supported in the range of 50-60% of the investment in the form of a grant.

The third component is the diversification of the economy, in which agritourism, medicinal plants processing, and other processes are incorporated. They are supported for investment in the amount of up to € 400.000, with 50% or 60% of the investment value.

MINISTRI PELESHI INFORMON INVESTITORËT MBI FONDET E IPARD-IT DHE FONDIN E GARANCISË

INVESTIME NË AGROBIZNES

JA ÇFARË DUHET TË DINI PËRPARA SE TË APLIKONI

Dhoma Amerikane e Tregtisë në bashkëpunim me Ministrinë e Bujqësisë kanë organizuar një sesion informues, për promovimin e skemave mbështetëse si pjesë e Programit IPARD dhe Fondit të Garancisë me prezencën e Ministrit, z. Niko Peleshi.

Takimi kishte në fokus informacionin mbi skemat mbështetëse, kriteret e përzgjedhjes, hapat që duhen ndjekur për të përfituar kredinë si dhe sektorët ku do të ndërhyhet me financim. Ministri Peleshi bëri një përmbledhje të këtij programi, duke përmendur

më tej edhe mundësitë e tjera që ofron Fondi i Garancisë.

“Masa e parë janë investimet në fermë, që mbështeten nga 50 - 70 për qind, për investime maksimalisht 500 mijë euro.

Masa e dytë janë investimet në përpunim, agropërpunim, përpunimin e peshkut, akuakulturës. Mbështeten investimet deri në vlerën 2 milionë euro, me 50 - 60 për qind të masës së investimit në grant.

Masa e tretë është diversifikimi i ekonomisë, ku fu-

tet agroturizmi, përpunimi i bimëve medicinale dhe disa procese të tjera; ato mbështeten për investime deri në 400 mijë euro, me 50 apo 60 për qind të vlerës së investimit.

The first two components will be announced in May, the third component, the diversification of the economy, agri-tourism, etc., will be announced in September.”

Minster Peleshi informed the participants also on the Guarantee Fund, and how it can be accessed through second tier banks.

IN TERMS OF LOANS, WE HAVE A FUND CALLED THE GUARANTEE FUND, PARTNERS IN WHICH ARE A NUMBER OF BANKS AND FINANCIAL INSTITUTIONS. WE COVER THE RISK FACTOR FOR THESE BANKS, WHICH

ARE PARTY TO AN AGREEMENT WITH THE GOVERNMENT AND THE EBRD. THIS MEANS THAT THESE BANKS ARE MORE LENIENT IN “GRANTING LOANS WITH THE BEST INTERESTS’ RATES AND WITHOUT TOO MANY CONDITIONS IMPOSED.”

The Executive Director of AmCham, Enida Bezhani, drew the attention of the members on the fact that within AmCham they have access to some of the financial institutions and banks that are part of the Guarantee Fund agreement and also to consultancy firms that have experience in financing

of agribusiness or can help members with specialized expertise in accessing these funds.

The AmCham members were interested in receiving additional information on application timelines, financial criteria, land documentation and many other elements that would help them be winning candidates for the IPARD Program or Guarantee Fund application. This was the first meeting of more to come.

GRANTS SCHEME

ASSISTANCE INTENSITY FOR MEASURE 1

MINIMUM AMOUNT (INVESTMENT) 10,000 EUR

MAXIMUM AMOUNT (INVESTMENT) 500,000 EUR

An applicant may be the beneficiary of more than one investment project but the total investment cost for the applicant should not exceed **1,500,000 EUR** for the entire duration of the program period.

Dy masat para do të shpallen në maj, ndërsa masa e tretë, ajo e diversifikimit të ekonomisë, do të shpallet në shtator". Ministri Peleshi ka informuar pjesëmarrësit edhe në lidhje me Fondin e Garancisë dhe mënyrën se si mund të aksesohet nëpërmjet bankave të nivelit të dytë.

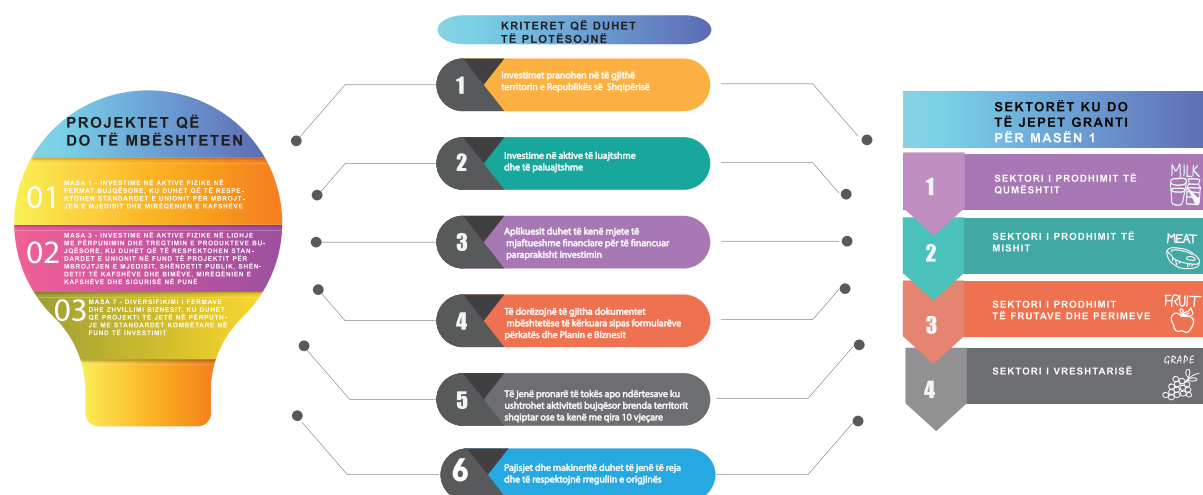
"PËR KREDITË KEMI NJË FOND, QË QUHET FONDI I GARANCISË, KU JANË KATËR BANKA DHE FONDE FINANCIARE. NË KËTO KATËR BANKA, QË JANË PJESË E

MARRËVESHJES ME QEVERINË DHE ME BERZH-IN, NE MBËSHTESIM RISKUN, QË DO TË THOTË SE KËTO BANKA JANË MË TË PRIRURA DHE MË "DORËLËSHUARA" PËR DHËNIEN E KREDIVE ME INTERESA TË MË TË MIRA DHE PA SHUMË KUSHTE".

Drejtoresha Ekzekutive Enida Bezhani kërkoi vëmendjen e anëtarësisë mbi faktin se brenda AmChamund tegejne akses tek disa institucione financiare dhe banka të cilat janë pjesë e Fondit të Garancisë dhe të konsultohen

me firma që kanë eksperiencë në financime në agrobiznes ose mund ti ndihmojnë anëtarët me ekspertizën e tyre në aksesimin e këtyre fondeve. Anëtarët e Dhomës Amerikane kanë patur interes të marrin informacion shtesë mbi kohën e aplikimit, kriteret financiare, dokumentacionin mbi tokën dhe shumë elementë të tjerë që do t'i ndihmonin të për zgjidheshin si fitues në aplikimin për bashkëfinancim të projekteve të tyre nga IPARD-i apo nga Fondi i Garancisë.

SKEMA E GRANTEVE

INTENSITETI I NDIHMËS PËR MASËN 1

SHUMA MINIMALE (INVESTIMI)	10 000
SHUMA MAKSIMALE (INVESTIMI)	500 000

Një aplikant mund të jetë përfituesi i më shumë se një projekti investimi, por totali i kostove të pranueshme të investimeve për aplikant, për këtë masë, nuk duhet ta kalojë vlerën prej **1,500,000 Euro** për të gjithë kohëzgjatjen e periudhës së programit.

FOCUSING ON TECHNICAL DECISIONS AND PROCEDURE IMPLEMENTATION

AMCHAM SETS UP JOINT WORKING GROUP WITH THE GENERAL TAX DIRECTORATE

The issues that AmCham members face due to the way the tax procedures are implemented were the subject of discussion of a joint working group set up at the proposal of the AmCham Tax and Legal Committee with the Tax authorities. The group's purpose is to consolidate a constructive relation with the General Tax Directorate (GDT), finding the way of cooperating through dialogue and roundtables, where business issues can be presented and proposals for concrete solutions can be put forward.

The AmCham group of Committee experts led by Ms. Alketa Uruçi organized the first meeting with tax officials, a meeting that served to define the necessary operation modalities for this cooperation.

The discussions will focus on technical decisions taken by tax officials and will be based on concrete examples. The Joint Group efforts and cooperation aim to ensure that such decisions are clear, transparent, avoid double interpretations and do not rely on personal attitudes of tax inspectors.

AMCHAM APPROACHED THE MEETING WITH SPECIFIC ISSUES AND PROPOSALS, REQUESTING THE TAX ADMINISTRATION TO UPDATE ITS WEBSITE WITH THE GTD TECHNICAL DECISIONS ISSUED OVER THE YEARS. POSTING THESE TECHNICAL DECISIONS ON THE PUBLIC WEBSITE WILL HELP BUSINESSES ACCESS INFORMATION ON ISSUES THE GTD HANDLES AND THE POSITIONS IT HAS TAKEN ON THEM.

Following the meeting with the GTD representatives, the AmCham Tax and Legal Committee continued group discussions on all issues that require technical interpretation by the tax administration officials and prioritize the issues to be shared with GTD.

Meanwhile, the Tax and Legal Committee has continued its work to develop policies by lobbying with the Ministry of Finance on several issues related not only to procedures, but also laws and their implementation.

The laws governing VAT and Tax procedures have been the focus of discussions between AmCham's Tax and Legal Committee and the Ministry of Finance. AmCham experts have approached the Ministry of Finance to focus on VAT concerns by service providers, who supply services to registered taxable persons that carry on economic activities in countries like the United States, where local legislation does not provide for the application of a value added tax as

an indirect tax to final consumers, but rather as a sales/turnover tax, which applies only to sales to final consumers.

Another issue raised by AmCham experts relates to the Law on Tax Procedure and the ways taxpayers' revaluation is performed, requesting that such assessments are not performed by tax inspectors without first notifying the taxpayer of the rational why an reassessment is needed. The taxpayer should be notified only after the decision becomes final and signed off by the Regional Tax Director .

VENDIMET TEKNIKE DHE ZBATIMI I PROCEDURAVE NË QENDËR TË VËMENDJES

DHOMA AMERIKANE NGRE NJË GRUP PUNE TË PËRBASHKËT ME DREJTORINË E PËRGJITHSHME TË TATIMEVE

Problematikat që kanë anëtarët e Dhomës dhe që vijnë si rezultat i zbatimit të procedurave tatimore, janë bërë objekt i diskutimit të grupit të përbashkë pune të ngritur me propozimin e Komitetit të Taksave dhe Ligjeve me autoritetin tatimor. Qëllimi i punës së grupit është të konsolidojë një marrëdhënie konstruktive me Drejtorinë e Tatimeve, duke gjetur rrugën e bashkëpunimit nëpërmjet dialogut dhe tryezave të rrumbullakëta, ku do të flitet për çështje biznesi dhe propozime për zgjidhje konkrete.

Ekspertët e Komiteti të Taksave dhe Ligjeve të drejtuar nga znj. Alketa Uruçi kanë organizuar takimin me grupin përfaqësuesve të tatimeve, ku kanë përcaktuar modalitetet e nevojshme të funksionimit të këtij bashkëpunimi. Baza e diskutimeve do të jenë vendimet teknike që merr kjo drejtori mbështetur në raste konkrete dhe përpjekjet që falë këtij bashkëpunimi ato të jenë të qarta dhe transparente, të shmangin interpretimet e dyfishta dhe qëndrimet personale nga ana e inspektorëve tatimore.

DHOMA AMERIKANE KA MBËSHTETUR TAKIMIN ME KËRKESAT DHE PROPOZIME SPECIFIKE DUKE I KËRKUAR ADMINISTRATËS TATIMORE RIFRESKIMIN E FAQES SE INTERNETIT TË DREJTORISË ME VENDIMET TEKNIKE TË NXJERRA NDËR VITE. POSTIMI I VENDIMEVE TEKNIKE NË FAQEN E INTERNETIT, DO TË NDIHMOJË BIZNESIN TË INFORMOHET PËR ÇËSHTJET QË TRAJTOHEN NGA KJO DREJTORI DHE QËNDRIMIN PËRKATËS.

Komiteti i Taksave dhe Ligjeve, në përgjigje të këtij takimi ka vazhduar diskutimin në grup, për të gjitha çështjet që kanë nevojë për një interpretim teknik nga ana e drejtorisë së tatimeve duke vendosur një prioritet për ndarjen e këtyre çështjeve me Drejtorinë e Përgjithshme të Tatimeve

Ndërkaq, Komiteti i Taksave dhe i Ligjeve ka vazhduar punën për të zhvilluar politikat lobuese duke lobuar me Ministrinë e Financave për disa çështje që prekin jo vetëm procedurat, por dhe ligjet dhe zbatimin e tyre. Ligji i TVSH-së dhe i Procedurave Tatimore, ka qenë në qendër të diskutimit që Komiteti i Taksave dhe i Ligjeve ka filluar me Ministrinë e Financave. Ekspertët e Dhomës kanë kërkuar vëmendjen e Ministrisë së Financave për sa i takon çështjes së TVSH-së tek furnizuesit e shërbimeve, të cilët furnizojnë persona të tatueshëm të regjistruar dhe që ushtrojnë veprimtari ekonomike në vende si Shtetet e Bashkuara të Amerikës, ku legjislacioni vendas nuk parashikon

aplikimin e tatimit mbi vlerën e shtuar si tatim indirekt për konsumatorët finalë, por një taksë mbi shitjet/qarkullimin, e cila aplikohet vetëm tek shitjet për konsumatorët finalë.

Një tjetër çështje që kanë ngritur ekspertët e Dhomës ka të bëjë dhe me Ligjin e Procedurave Tatimore dhe format e rivlerësimit të Tatimpaguesve, duke kërkuar që këto rivlerësime të mos kryhen nga inspektorët tatimorë pa vënë në dijeni paraprakisht tatimpaguesin për arsyet e rivlerësimit dhe i njoftohen tatimpaguesit vetëm pasi vendimi bëhet final dhe firmoset nga Drejtori Rajonal.

The Millennials Challenge for the Labor Market

DELOITTE ALBANIA

IN COOPERATION WITH AMCHAM HR COMMITTEE TALKS ABOUT OPPORTUNITIES AND CHALLENGES THAT YOUNG GENERATION FACES IN THE LABOR MARKET

THIS CATEGORY OF CURRENT AND FUTURE EMPLOYEES, DISPLAYS ITS OWN CHARACTERISTICS AFFECTING IN TURN THE CURRENT LABOR MARKET IN TERMS OF TALENTS ACQUISITION AND MOST OF ALL THEIR RETENTION. RODEN PAJAJ FROM DELOITTE ALBANIA SHARED THAT THIS IS THE FOURTH EDITION OF THIS SURVEY CONDUCTED IN ALBANIA AND THE FIFTH IN CENTRAL EUROPE REGION.

The Millennials, as the younger representatives of Generation Y, exhibit their own challenges and peculiarities. This generation will represent 75 per cent of the work force within a decade. It is already challenging to integrate them into the labor market and find a balance between what the market place offers and their expectations. This can be seen in the existing stereotypes on this generation as well as on unpreparedness of the HR community to address this issue properly.

“The Challenges and Opportunities of the Millennials” Business Forum organized by AmCham, in cooperation with Deloitte and the AmCham HR Committee, focused on the findings of the survey conducted by Deloitte - “First Steps Into the Labor Market”, which highlights their characteristics, interests, ambitions and aspirations as well as the challenges, opportunities and obstacles that this young generation and the employers in the Albanian market face nowadays.

The Generation Y are the youth born between 1980 and 1995 and Millennials are young “Y”s born between 1990 and 1994.

They are just about to graduate from school, have just entered the labor market or have already 2 to 3 years of work experience. This category of current and future employees, displays its own characteristics affecting in turn the current labor market in terms of talents acquisition and most of all their retention.

Sfida e 'Millennials' në tregun e punës

DELOITTE ALBANIA

NË BASHKËPUNIM ME KOMITETIN E HR-IT NË AMCHAM
FLASIN PËR MUNDËSITË DHE SFIDAT E TË RINJVE NË
TREGUN E PUNËS

**“NJË VËMENDJE E
MADHE I KUSHTOHET
KËTJË BREZI NË
EVROPËN QENDORE
DHE PERËNDIMORE,
KU STUDIMI KRYHET
PËR HERË TË PESTË,
NDËRKOHË QË
NË SHQIPËRI KY
ËSHTË STUDIMI I
KATËRT QË BËHET
NËPËRMJET FORMËS SË
PYETËSORIT” - KA THËNË
GJATË TAKIMIT RODEN
PAJAJ NGA DELOITTE
ALBANIA.**

Brezi i 'Millennials' apo 'Gjenerata Y' (Young) kanë sfidat dhe problematikat e tyre. Kjo gjeneratë përfaqëson 75 për qind të forcës së punës brenda një dekade.

Të ingranozh këtë forcë të kualifikuar punëtore në tregun e punës dhe të gjejsh balancën mes asaj që ofron tregu vendas dhe pritshmërive të tyre, nuk është e lehtë. Kjo mund të duket në stereotipet e këtij brezi po aq sa dhe në papërgatitjen e komunitetit të HR-it, për t'i adresuar qartë çështjet që vijnë nga kjo gjeneratë.

Forumi i Biznesit 'Sfidat dhe Mundësitë që Shfaq Forca e re e Punës' i organizuar nga Dhoma Amerikane në bashkëpunim me Deloitte dhe Komitetin e HR-it, e kishte fokusin në rezultatet e një studimi të organizuar nga Deloitte, që nxirrte në pah sfidat, mundësitë, pengesat që kalon brezi i të rinjve profesionistë.

Studimi 'Hapat e Parë në Tregun e Punës' nënvizon karakteristikat, interesat, ambiciet, aspiratat si dhe sfidat, mundësitë e pengesat e kësaj gjenerate dhe punëdhënësve të tyre në tregun vendas.

Tek 'Gjenerata Y' konsiderohen të lindurit ndërmjet viteve 80' dhe vitet e para të 90'-ës, ndërsa 'Millennials' janë të rinjtë e lindur mes viteve 1990 - 1995.

Ata tashmë janë në momentet e fundit të tyre në bankat e shkollës ose janë të infiltruar në tregun e punës në 2 - 3 vitet e para të eksperiencës. Por, kjo kategori e re punonjësish shfaq karakteristikat e veta dhe dashje pa dashje e afekton edhe tregun e punës.

The survey was conducted on voluntary basis and online both in English and Albanian, with the participation of 965 youngsters of age from 18 to 30. The average age of the participants was 22.

AN INTERESTING CATEGORIZATION OF PARTICIPANTS BASED ON THEIR APPROACH TO WORK-LIFE ARE THE FOUR GROUPS: FAST TRACKERS, EAGER BEAVERS, ALL ROUNDERS AND BY-STANDERS. BASED ON THE RESPONSES TO 35 QUESTIONS MEASURING 13 DIMENSIONS, IT RESULTS THAT MOST OF THE ALBANIA'S YOUTH ARE IDENTIFIED AS EAGER BEAVERS, THE "ZEALOUS EMPLOYEES," WHO LOOK AT WORK AS THE KEY SOURCE OF SATISFACTION AND DEVELOPMENT OF HUMAN POTENTIAL.

Simply, for this group, work is a reward in itself. This is an attention-grabbing finding, which runs somewhat counter to a more common perception or stereotype that the Albanian young generation strives mostly for career advancement and financial rewards. While each personality type has its

own strengths and weaknesses, this categorization may serve for all employers as a source of information in the decision-making process, while setting up teams and staffing different work projects.

respondents, feel that the labor market in Albania is very weak or moderately weak.

This requires a shift in the mindset of business leaders and the HR

Being aware and understanding the characteristic of this generation, has triggered businesses and schools in Europe to engage this youth into internship programs while they are still at school. Efforts to this end have started with small steps in Albania as well.

professionals community to a new way of thinking and developing the market place, work environment and people professional development policies, to become competitive and adequate for this work force.

Currently, there is an immediate need to have graduates who are ready to integrate immediately into the labor market. This increases the need for a better coordination between colleges/universities and businesses, which have great expectations for the graduating work force.

The study shows that a great number of

“There should be a stronger alignment between the colleges and businesses as to prevent brain drain as well and engage the Millennials to their best potential. Organizations like AmCham can play a role in bridging the current gap, concluded Enida Bezhani, Executive Director of AmCham.

”

Studimi është aplikuar mbi baza vullnetare dhe on-line në shqip dhe në anglisht, me pjesëmarrjen e 965 të rinjve të moshës 18 - 30 vjeç. Moshë mesatare e të intervistuarve ka qenë 22 vjeç.

një bazë e mirë informacioni për të marrë vendimet e duhura, ndërkohë që përcaktojnë stafet dhe angazhimin e tyre në projekte.

Pikërisht për të formatuar mirë këtë brez me njohuri të qëndrueshme që nga shkolla, punohet shumë sot në Evropë dhe për rrjedhojë ka filluar edhe në Shqipëri, me format e intershipëve dhe angazhimit të tyre në punë që në bankat e shkollës. Është bërë tashmë një nevojë imediate që studentët të dalin nga bankat e shkollës të përgatitur për tregun e punës.

Kjo po forcon gjithnjë e më shumë raportet mes sistemeve universitare dhe biznesit, i cili ka pritshmëri të mëdha për forcën e punës që merr nga bankat e shkollës. Studimi e ka konsideruar si një problem opinionin e një pjese të madhe

të të rinjve të pyetur, të cilët mendojnë se tregu i punës në Shqipëri është shumë i dobët ose mesatarisht i dobët. Kjo hap një perspektivë tjetër të të menduarit dhe të zhvilluarit të tregut vendas, për t'u bërë kompetitiv dhe i përshtatshëm për forcat e reja të punës.

NJË NDARJE INTERESANTE MBËSHTETUR NË KARAKTERISTIKAT E TYRE TË PUNËS KA KRIJUAR KATËR GRUPIME – ‘PËRPARUESIT E SHPEJTË’, ‘PUNËTORËT E ZELLSHËM’, ‘TË GJITHANSHMIT’ DHE ‘SPEKTATORËT’. MBËSHTETUR NË PËRGJIGJET E 35 PYETJEVE QË MASIN 13 DIMENSIONE, REZULTON SE PJESA MË E MADHE E TË PUNËSUARVE SHQIPTARË KATEGORIZOHEN TEK “PUNËTORËT E ZELLSHËM” TË CILËT E SHIKOJNË PUNËN SI NJË MJET SADISFAKSIONI DHE ZHVILLIMI NJERËZOR.

“Duhet të ketë një aleancë më të fortë mes universiteteve dhe bizneseve, për të ndaluar emigrimin e trurit si dhe të angazhojnë ‘Millennials’ me potencialin e tyre. Organizata si AmCham mund të luajnë një rol të rëndësishëm në hendekun e krijuar – u shpreh Drejtorja Ekzekutive e AmCham Albania, znj. Enida Bezhani.”

Kjo gjetje tërheq vëmendjen dhe shkon kundër perceptimit mbi stereotipin se punonjësit shqiptarë përpiqen më shumë për karrierë dhe shpërblim financiar. Ndërsa çdo stereotip ka anën e forta dhe të dobta të vetat. Ky kategorizim mund t'i shërbejë të gjithë punëdhënësve si

ON IP DAY, ALBANIA FOCUSES ON WOMEN AND THEIR POWER TO FOSTER CHANGE

IP Day garnered a lot of attention in Albania this year, becoming the focus of a series of activities organized by the Industrial Property General Directorate (IPGD). The week culminated with a National Conference themed "Force for Change: Women in Innovation and Creativity - 25 years."

The conference was attended by representatives of high-level public institutions, universities, international partners, prominent artists, inventors, businesses, IPGD former leaders, chambers of commerce and other key representatives.

The American Chamber of Commerce (AmCham) in Albania became part of the conference panel with the participation of AmCham's President Mark Crawford.

The main panel of the conference had as a speaker Elton Haxhi, deputy minister at the Ministry of Finance and Economy of the Republic of Albania. He presented the National Policy and Strategy on Intellectual Property 2016-2020. Elvin Lako, the head of the IPGD, spoke about the work of the institution he leads, stating: "In the past few years, our main goal has been to increase the quality of service based on modern standards of recording industrial property rights and their protection in the Republic of Albania.

Achieving this aim demanded reform of the industrial property system, a reform that has kicked off and is ongoing since 2015. This reform consisted in developing the strategy, improving the legal framework and services the directorate offers, as well as strengthening administrative capacity.

In March 2017, amendments to Law Nr. 9947, "On Industrial Property" entered into force. The amendments were developed in close cooperation with international partners such as the European Patent Office, the World Intellectual Property Organization, the Intellectual Property Office of the European Union and the EU Delegation in Albania.

The second conference panel featured Mark Crawford. His presentation focused on the importance of protecting intellectual property rights and enforcing a piracy ban on artistic works.

He stressed the importance and the role IP has in promoting creativity and innovation.

To illustrate the IP elements and how to enforce them, Mr. Crawford showed as an example a movie on Albania, which looks at intellectual and industrial property issues, featuring many Albanian brands that were looking to acknowledge their rights as IP holders.

"When it comes to respecting intellectual property and copyright, it is a one-way street," Crawford said, adding Albania must strengthen its legal and institutional measures to respect these rights as a basic condition for attracting foreign investments.

THE CONFERENCE ALSO SERVED AS A VENUE FOR THE SIGNING OF A MEMORANDUM OF UNDERSTANDING FOR COOPERATION WITH THE MACEDONIAN COUNTERPART OFFICE. THE MEMORANDUM WAS SIGNED BY THE HEADS OF THE TWO RESPECTIVE OFFICES, ELVIN LAKO FOR ALBANIA AND SAFET EMRULI, DIRECTOR GENERAL OF THE STATE OFFICE OF INDUSTRIAL PROPERTY FOR THE REPUBLIC OF MACEDONIA.

The organization of this conference has become a tradition for IPGD. And this is now a major event in the framework of promotional activities on intellectual property in Albania.

IP DAY, SHQIPËRIA VENDOS THEKSIN TEK GRUAJA DHE FORCA E SAJ E MADHE E NDRYSHIMIT

IP Day ka patur jehonën dhe rëndësinë e vet në Shqipëri dhe ka qenë fokusi i një serie aktivitetesh të organizuara nga Drejtoria e Pronësisë Industriale. Java ka kulmuar me Konferencën Kombëtare me sloganin: "Forca e ndryshimit: Gratë në Inovacion dhe Krijimtari dhe Sot mbushim 25 vjeç".

Në këtë konferencë morën pjesë përfaqësues të nivelit të lartë nga institucionet publike, universitetet, partnerët ndërkombëtarë, artistë të shquar, shpikës, biznese, ish drejtues të DPPI-së, dhomat e tregtisë dhe përfaqësues të autorizuar. Pjesë e paneleve të kësaj konference ishte dhe Dhoma Amerikane e Tregtisë nëpërmjet Presidentit të saj, z. Mark Kroford.

Në panelin kryesor të kësaj konference ishte z. Elton Haxhi, zëvendësministër i Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë së Republikës së Shqipërisë, i cili prezantoi politikën dhe strategjinë kombëtare për Pronësinë Intelektuale 2016 - 2020. Z. Elvin Lako, Drejtor i Përgjithshëm i Drejtorisë së Përgjithshme të Pronësisë Industriale, duke folur për punën e institucionit që ai drejton tha:

"Në këto vitet e fundit, qëllimi ynë kryesor ka qenë rritja e cilësisë së shërbimit në standarde bashkëkohore për regjistrimin e objekteve

të pronësisë industriale dhe mbrojtjes së tyre në Republikën e Shqipërisë. Arritja e këtij qëllimi kërkoj reformimin e sistemit të Pronësisë Industriale, reformë e cila nisi që prej vitit 2015. Kjo reformë konsistoi në hartimin e strategjisë, përmirësimin e bazës ligjore dhe shërbimeve që DPPI-ja ofron si edhe forcimin e kapaciteteve administrative.

Në mars të vitit 2017, hynë në fuqi ndryshimet në ligjin Nr. 9947, "Për Pronësinë Industriale". Ndryshimet ligjore u hartuan në bashkëpunim të ngushtë me partnerët ndërkombëtarë si Zyra Europiane e Patentave, Organizata Botërore e Pronësisë Intelektuale, Zyra e Pronësisë Intelektuale e Bashkimit Europian si dhe Delegacioni i KE-së në Shqipëri.

Pjesë e panelit të dytë ishte edhe z. Mark Kroford, President i Dhomës Amerikane të Tregtisë në Shqipëri.

Prezantimi i tij kishte të bënte me rëndësinë e mbrojtjes së të drejtave të pronësisë intelektuale dhe ndalimin e piraterisë për veprat artistike. Ai theksoi se sa i rëndësishëm është roli i IP-së për nxitjen e krijimtarisë dhe inovacionit.

Për të ilustruar respektimin e elementëve të IP-së, z. Kroford ka sjellë si shembull produksionin e një filmi që flet për Shqipërinë, ku shumë elementë kishin të drejtë të pronësisë industriale dhe intelektuale dhe shumë marka shqiptare u përfshinë në këtë film, duke iu njohur edhe të drejtat mbi filmin.

Rrugë për respektimin e të drejtave të autorit dhe pronësisë intelektuale është njëkalimshe" - tha Presidenti i Dhomës Amerikane z. Mark Kroford. Shqipëria duhet të forcojë pozitën ligjore dhe institucionale dhe duhet t'i respektojë patjetër këto të drejta, si një kusht themelor për thithjen e investimeve të huaja.

GJATË KONFERENCËS U NËNSHKRUA MEMORANDUMI I MIRËKUPITIMIT PËR BASHKËPUNIMIN ME ZYRËN HOMOLOGJE TË MAQEDONISË. KY MEMORANDUM U NËNSHKRUA NGA DREJTORËT E PËRGJITHSHËM TË TË DYJA ZYRAVE PËRKATËSE, Z. ELVIN LAKO, DREJTOR I PËRGJITHSHËM I DPPI-SË DHE Z. SAFET EMRULI, DREJTOR I PËRGJITHSHËM I ENTIT SHTETËROR TË PRONËSISË INDUSTRIALE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË.

Organizimi i kësaj konference është bërë tashmë traditë për DPPI-në. Ky është event i kryesor në kuadër të aktiviteteve promovuese të Pronësisë Intelektuale në Republikën e Shqipërisë.

AMCHAM MESSAGE FOR WORLD INTELLECTUAL PROPERTY DAY

April 26th was the World Intellectual Property Day. Over the years, the American Chamber of Commerce has engaged, alongside relevant institutions, in establishing and developing the proper legal framework for intellectual property.

On the World Intellectual Property Day, we join forces with all international and local institutions to provide the business with the required safe space, in which creative ideas and innovations are developed, respected and protected.

This year the World Intellectual Property Day has essentially in its core the promotion of women's role in innovation and creativity. Today more than ever distinguished women, who have brought about change and innovation over the years everywhere in the world, have the gratitude and respect of the entire business community for their engagement in this field. Brilliant, smart and challenging women who care for the business world, academia and creativity!

In respect of this contribution, through a Committee dedicated to them, the American Chamber pays the attention they so much deserve to women in business. It is not a coincidence that the Committees within the Chamber are mostly run by women, who themselves represent important businesses in the country.

On this day, we wish to take the opportunity to honor the driving and leading force of all those women, who with their courage, are bringing about change and shaping a better future for business, the economy and the country. Special respect goes today, to all our honored women members, who have supported us over the years. We truly thank you!

MESAZHI I AMCHAM-IT PËR DITËN NDËRKOMBËTARE TË PRONËSISË INTELEKTUALE

26 prilli është Dita Ndërkombëtare e Pronësisë Intelektuale. Dhoma është angazhuar përgjatë shumë viteve në krah të institucioneve përkatëse, për krijimin dhe zhvillimin e kuadrit ligjor në lidhje me pronësinë intelektuale.

Sot, në Ditën Ndërkombëtare të Pronësisë Intelektuale bashkojmë forcat më të gjitha institucionet ndërkombëtare dhe ato lokale, për t'i ofruar biznesit hapësirën e sigurtë të nevojshme ku zhvillohen, respektohen dhe mbrohen idetë novatore dhe risitë në biznes.

Këtë vit, Dita Ndërkombëtare e Pronësisë Intelektuale ka në thelb të promovimit të saj figurën e gruas në inovacion dhe krijimtari. Ndër vite, emra të mirënjohur të grave që kanë sjellë ndryshimin dhe novacionin kudo në botë, sot më shumë se kurrë marrin mirënjohjen dhe respektin nga i gjithë komuniteti i biznesit për angazhimin e tyre në këtë fushë. Gra brilante, të zgjuara dhe sfiduese që kujdesen për botën e biznesit, akademisë dhe krijimtarisë.

Në respekt të këtij kontributi, Dhoma Amerikane i kushon rëndësinë që meriton figura e gruas në biznes nëpërmjet një Komiteti të dedikuar për të. Nuk është e rastësishme që Komitetet në Dhomën Amerikane në pjesën dërrmuese drejtohen nga gra, të cilat gjithashtu përfaqësojnë emra të rëndësishëm të biznesit në vend.

Sot, Dhoma Amerikane gjen përsëri rastin të nderojë forcën drejtuese të të gjitha atyre grave që me kurajon e tyre po sjellin ndryshimin dhe po formatojnë një të ardhme më të mirë për biznesin, ekonominë dhe vendin.

Criteria and benefits for businesses

CUSTOMS AND IFC PROMOTE THE AUTHORIZED ECONOMIC OPERATOR STATUS

Albania's General Customs Directorate (GCD), in cooperation with IFC, launched an information campaign to promote awareness among economic operators performing cross-border transactions on the benefits stemming from acquiring the Authorized Economic Operator (AEO status) and the criteria that must be met to be receive the status.

The Customs administration has held dedicated meetings in Vlora and Tirana, and the GCD Deputy Director, Mirela Melko, shared with business representatives that the aim is to make it easier for companies to operate through customs, to get timely clearance and to increase service standards.

Focusing on the elements that constitute the status allocation process, Allen Bruford, an IFC expert, noted that one of the fundamental policies of the World Customs Organization and its "21st Century Customs" initiative is a partnership between customs and businesses. It is one of the ten basic units spelled out as defining the strategic direction.

The American Chamber of Commerce in Albania is working together with the customs administration to provide information to AmCham members that work with customs about the opportunities and benefits that the AEO status offers.

The Authorized Economic Operator status is granted to trustworthy economic operators after they meet a set of defined criteria. The status makes it a lot easier to do business through customs facilities. The status is granted to economic operators based in Albania and which meet the established criteria.

Criteria the operator must meet

.....

- Conforming and showing significant compliance with customs and tax legislations;
- Having an efficient system of trade and transport data management;
- Being in good financial health and solvency;
- Having practical standards of professional qualifications or competencies – OEAD;
- Having appropriate standards of security and protection - OEAS.

The benefits that stem from having the AEO status

.....

- More favorable treatment with regards to risk assessment and controls, fewer physical and document checks than other economic operators;
- Easier procedures for pre-departure statements;
- When deliveries declared by an OEA are selected for a physical or paperwork examination, such checks must be carried out with priority;
- At the request of an AEO, checks can be carried out at a different place from where the goods are first declared at customs;
- Convenience and other benefits when getting authorizations for simplification of customs procedures.

Kriteret dhe përfitimet që vijnë për biznesin

DOGANAT DHE IFC PROMOVOJNË STATUSIN E OPERATORIT EKONOMIK TË AUTORIZUAR

Drejtoria e Doganave në bashkëpunim me IFC-në kanë filluar një fushatë të informimit dhe ndërgjegjësimit të operatorëve ekonomikë që shkelin kufirin doganor, për t'i njohur me lehtësitë dhe benefitet që iu vijnë nga përfitimi i statusit të operatorit ekonomik.

Duke folur për qëllimin e takimeve që Drejtoria e Doganave ka mbajtur në Vlorë dhe në Tiranë, Zëvendësdrejtoria e Doganave Mirela Meko u shpreh se qëllimi i doganave është të lehtësojë punën e biznesit, kohën e zhdoganimit dhe të rrisë standardin e shërbimit. Duke u fokusuar më shumë tek elementët që përbëjnë procesin e akordimit të këtij statusi, Allen Bruford, ekspert i IFC-

së ka kujtuar faktin se një nga politikat themelore të Organizatës Botërore të Doganave për “Doganat e Shekullit 21” është partneriteti dogana – biznes, si një nga dhjetë njësitë themelore të përcaktimit të drejtimit strategjik.

Dhoma Amerikane e Tregtisë ka bashkëpunuar me doganat për të informuar anëtarët e saj të cilët kanë veprimtari doganore, për mundësinë që iu jepet nga përfitimi i statusit. Operatori Ekonomik i Autorizuar është statusi që përfitojnë operatorët ekonomikë të besueshëm kundrejt përmbushjes së një sërë kriterëve të përcaktuara, të cilët mund të përfitojnë nga shumë thjeshtime apo lehtësi doganore. Këtë status e përfiton një operator ekonomik, i cili është i vendosur në territorin doganor të vendit tonë dhe që i përmbush kriteret e vendosura.

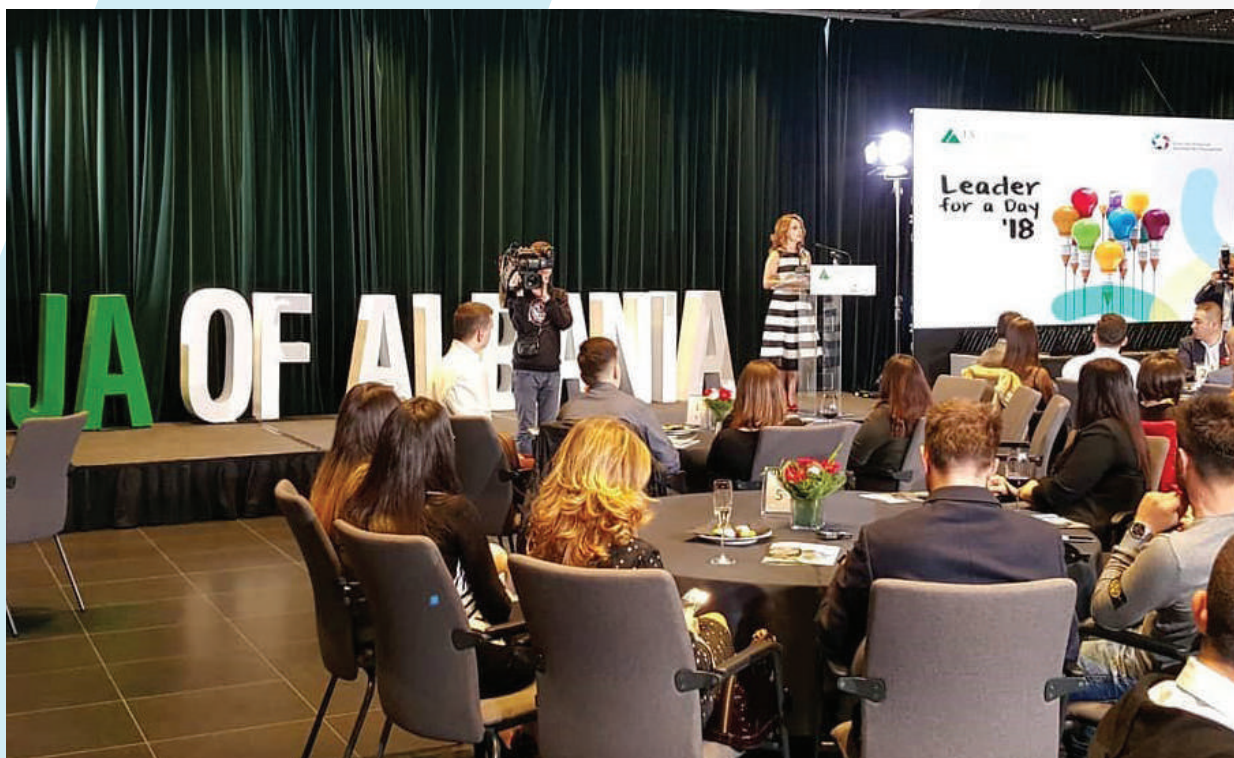
Kritere që duhet të plotësojë operatori

Kriteret e konformitetit, pajtueshmërisë me legjislacionin doganor dhe tatimor
Disponon një sistem efikas të menaxhimit të të dhënave tregtare dhe të transportit
Aftësi të mira paguese financiare
Standardet praktike të kompetencave ose kualifikimet profesionale - OEAD
Standardet e duhura të sigurisë dhe mbrojtjes - OEAS

Lehtësitë dhe përfitimet që rezultojnë nga statusi OEA

Trajtim më i favorshëm për sa i përket vlerësimit dhe kontrollit të riskut, më pak kontrole fizike dhe dokumentare sesa operatorët e tjerë ekonomikë
Lehtësitë lidhur me deklaratat e paranisjes
Kur dërgesat e deklaruara nga një OEA janë përzgjedhur për një kontroll fizik apo dokumentar, këto kontrole duhet të kryhen me prioritet
Me kërkesë të një OEA-je kontrollet mund të kryhen në një vend tjetër të ndryshëm nga vendi ku mallrat duhet të paraqiten në doganë
Lehtësi dhe përfitime nga autorizimet për thjeshtëzime doganore

LEADER FOR A DAY

At the end of April, I had the great pleasure of hosting for a day, a brilliant Sami Frasher student, Klearta Shira, as part of the Leader for a Day Junior Achievement (JA) Program, an AADF-funded project, which enables students to learn from a leader by shadowing him/her for a day. The aim is to cultivate a new generation of leaders, empower young people to make informed career choices and enlarge their network. It is the second year in a row that AmCham hosts such a talent in the 6 editions of the program conducted by JA.

Klearta had the opportunity to align closely and learn from the AmCham very active executive team as well, being exposed during the day to a comprehensive overview of the roles, functions, responsibilities and activity of AmCham. As to enhance her experience, she was also hosted by an AmCham Board Member, Dael Dervishi, as part of his engagement with McCain Institute for International Leadership.

We are also very proud that out of 48 business leaders shadowed this year, 21 of them were distinguished AmCham members, who hosted a student for a day (random listing): US Embassy, AADF, Sigal Uniq Group Austria, Creative Business Solutions, Telekom Albania, DM Consulting Services, Gener 2, ATOM Computers, Antea Cement, NOA, Intesa SanPaolo Bank, Tirana Bank, Credins Bank, Lufthansa Albania, Balfin Real Estate, Easy Pay, International Commercial Bank, ProCredit Bank, Vodafone Albania, Teuta and World Vision Western Balkan.

THIS WAY TOGETHER WE CONTRIBUTE TO OPENING UP PERSPECTIVES FOR THE FUTURE LEADERS OF THE COUNTRY.

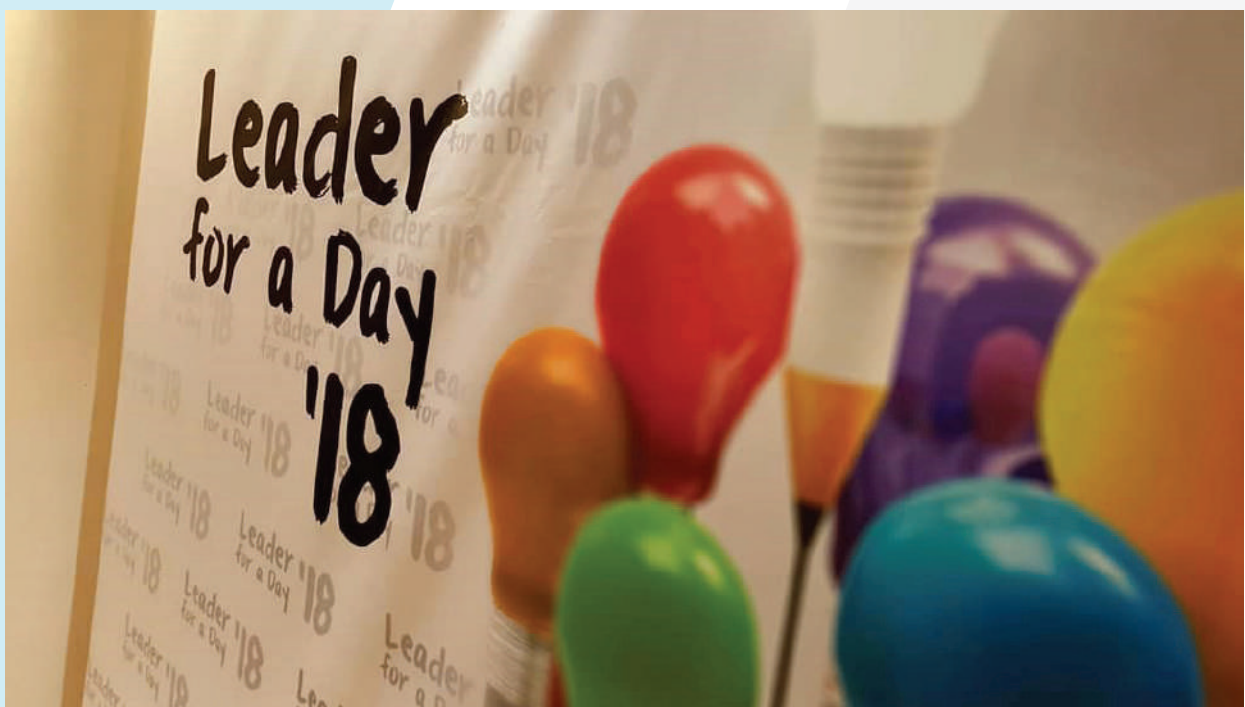
DREJTUES PËR NJË DITË

Në fund të prillit, pata kënaqësinë e madhe të mirëpres për një ditë, një studente të shkëlqyer të gjimnazit “Sami Frashëri”, Klearta Shira, si pjesë e Programit Drejtues për një Ditë e Junior Achievement (JA), një projekt i financuar nga AADF, i cili u jep mundësi studentëve të mësojnë nga një lider, duke ndjekur për një ditë praktikën e tyre të punës. Qëllimi i programit është kultivimi i një brezi të ri drejtuesish, fuqizimi i të rinjve për t'i bërë ata të aftë të bëjnë zgjedhje karriere të mirëinformuara si dhe zgjerimi i rrjetit të tyre të kontakteve. Është viti i dytë radhazi që AmCham-i mirëpret një talent të tillë në 6 edicionet e programit të zhvilluara nga JA.

Klearta pati mundësinë të ndjekë nga afër dhe të mësojë gjithashtu nga ekipi ekzekutiv shumë aktiv i AmCham-it, duke marrë gjatë ditës një pasqyrë të plotë të roleve, funksioneve, përgjegjësi dhe veprimtarisë së AmCham-it. Për ta pasuruar eksperiencën e saj në këtë ditë, ajo u prit gjithashtu edhe nga një anëtar i Bordit të AmCham-it, Dael Dervishi, si pjesë e angazhimit të tij me Institutin McCain për Leadershipin Ndërkombëtar.

Ne jemi shumë krenarë që nga 48 drejtues të përzgjedhur këtë vit, për të pritur një student për një ditë, 21 prej tyre ishin anëtarë të respektuar të AmCham-it: Ambasada Amerikane, AADF, SIGAL Uniq Group Austria, DM Consulting Services, ATOM Computers, Banka Intesa Sanpaolo, Banka e Tiranës, Banka Credins, Lufthansa Group Albania, Balfin Real Estate, Easy Pay, CBS Creative Business Solutions, Banka Ndërkombëtare Tregtare, Telekom Albania, Banka ProCredit, Vodafone Albania, Gener 2, Antea Cement, Teuta Durrës dhe World Vision për Ballkanin Perëndimor.

KËSHU, SË BASHKU NE KONTRIBUOJMË NË KRIJIMIN E PERSPEKTIVAVE PËR DREJTUESIT E ARDHSHËM TË VENDIT.

ANTI-CORRUPTION BUSINESS COALITION

The International Chamber of Commerce (ICC) in Albania, with the support of the Embassy of the Kingdom of the Netherlands in Albania, has embarked on a project to establish an Anti-Corruption Business Coalition by September, through a project, otherwise called the ABC Project.

The goal of the project is to promote an attractive business climate through good governance, advocate for endorsement of best international integrity practices and strengthen the capacities of the public and private institutions, which are instrumental in the fight against corruption.

Mid May saw an event organized by ICC and the Embassy of the Kingdom of the Netherlands bring together all the potential private sector members of the Coalition, along with representatives of the government and international Think Tanks to brainstorm how to establish an effective coalition.

IDEAS THAT WERE INTRODUCED ENTAILED INCORPORATION OF THE ICC CLAUSE ON CORRUPTION INTO CONTRACTS, ADOPTION OF OECD GUIDELINES AND WAYS TO PUSH THE GOVERNMENT TO BE MORE ACCOUNTABLE.

Best international practices shared showed that corruption is a costly business, thus, fight against it requires involvement by all and engagement with the government and encouragement of the businesses to openly share their concerns. The state is expected to create a legislative environment that promotes level playing field with no compromise on anti-corruption agendas/clauses. Marking of companies through an anti-corruption listing and introduction of a solid Code of Conducts and Compliance functions in each business entity was also strongly encouraged. Practice has shown that being non-corrupt is a competitive business proposition but one needs to remember that integrity is not a point in time you get to, but something that you should work at constantly.

As effective practices, were proposed a series of events to be organized in the first 10 days of December by the private sector actors and culminate this ini-

tiative with a bigger event on December 9, which marks the International Day on Anti-Corruption.

AMCHAM HAS EMBRACED THIS INITIATIVE PROACTIVELY. A NUMBER OF OUR MEMBERS ANSWERED THE CALL TO JOIN THIS EVENT, AS SUPPORTERS OF THIS ANTI-CORRUPTION COALITION.

AS PART OF ITS BUSINESS AGENDA TO HELP BUSINESS DEVELOP FURTHER AND FIGHT CORRUPTION, AMCHAM JOINS FORCES WITH THE UNITED STATES EMBASSY AND ITS INTERNATIONAL AND LOCAL COUNTERPARTS AS THEY IMPLEMENT THE ONGOING JUDICIAL REFORM PROCESS. AMCHAM HAS ELEVATED ITS HR COMMITTEE BY ADDING AN ETHICS IN BUSINESS COMPONENT TO IT AND HAS PUT IN PLACE A MORE ELABORATE CODE OF CONDUCT REQUIRING ITS MEMBERS TO IMPLEMENT IT AS WELL. AMCHAM IS ALSO PARTICIPATING ACTIVELY WITH FEEDBACK IN ROUNDTABLES ORGANIZED BY THE MINISTRY OF JUSTICE, AS THE NATIONAL COORDINATOR FOR ANTI-CORRUPTION ACTION, PROMOTING INVOLVEMENT OF THE BUSINESS SECTOR/ORGANIZATIONS IN ANY GOVERNMENT ACTIONS, AS COORDINATED EFFORTS ARE ALWAYS MOST EFFECTIVE.

KOALICIONI ANTI-KORRUPSION I BIZNESIT

Dhoma Ndërkombëtare e Tregtisë (ICC) në Shqipëri, me mbështetjen e Ambasadës së Mbretërisë së Hollandës, ka ndërmarrë një projekt për krijimin e Koalicionit Anti-Korrupsion të Biznesit në shtator, përmes një projekti, të quajtur Projekti ABC.

Qëllimi i projektit është të promovojë një klimë tërheqëse biznesi nëpërmjet qeverisjes së mirë, të llojë për miratimin e praktikave më të mira ndërkombëtare të integritetit të korporatave dhe forcimin e kapaciteteve të institucioneve publike dhe private në Shqipëri, të cilat janë të rëndësishme në luftën kundër korrupsionit.

Qëllimi kryesor i projektit është krijimi i një koalicioni të gjerë me pjesëmarrjen e anëtarëve të ICC Albania, organizatave të biznesit, si AmCham, akademisë, organizatave ndërkombëtare në Shqipëri dhe sektorit të biznesit. Qëllimi është që ato të përfshihen në një dialog të vazhdueshëm për të trajtuar çështje specifike që sigurojnë qeverisje të mirë të korporatave.

Mesi i majit u shënjua nga event i organizuar nga ICC Albania dhe Ambasada e Mbretërisë së Hollandës, i cili mbledhi të gjithë anëtarët potencialë të sektorit privat të koalicionit, së bashku me përfaqësuesit e qeverisë dhe një grup ekspertësh ndërkombëtarë, për të ideuar krijimin e një koalicioni efikas.

IDETË QË U PREZANTUAN PËRFSHININ PREZANTIMIN E KLAUZOLËS SË ICC-SË MBI KORRUPSIONIN NËPËR KONTRATA, MIRATIMIN E UDHËZIMEVE TË OECD-SË DHE MËNYRAT PËR TË NXITUR QEVERINË TË JETË MË E PËRGJEGJSHME.

Praktikat më të mira ndërkombëtare treguan se korrupsioni është një biznes i kushtueshëm, ndaj lufta kundër tij kërkon një përfshirje nga të gjithë si dhe koordinimin me qeverinë dhe inkurajimin e bizneseve për të ndarë hapur shqetësimet e tyre. Shteti duhet të krijojë një mjedis legjislativ që promovon një mjedis operim të barabartë, pa kompromentuar asnjë axhendë anti-korrupsionit.

U inkurajua fuqimisht dhe ideja e vlerësimit dhe renditjes së kompanive në një listë anti-korrupsion dhe prezantimi i Kodit të Etikës dhe Funksioneve të Pajtushmërisë në secilën njësi biznesi. Praktika ka treguar se të qenit jo i kor-

ruptuar e bën biznesin më konkurrues, por duhet mbajtur mend se integriteti nuk është një pikë e caktuar në kohën ku çdonjëri nga ne duhet të mbërrijë, por diçka për të cilën të gjithë duhet të punojmë vazhdimisht.

Si praktika efikase, u propozuan një sërë eventesh që do të organizohen në 10 ditët e para të dhjetorit nga aktorët e sektorit privat. Kjo iniciativë pritet të kulmojë me një event të madh, i planifikuar të organizohet më 9 dhjetor, me rastin e Ditës Ndërkombëtare të Anti-Korrupsionit.

DHOMA AMERIKANE E KA PËRQAFUAR KËTË NISMË. NJË NUMËR I KONSIDERUESHËM I ANËTARËVE TANË IU PËRGJIGJËN THIRRJES PËR T'JU BASHKUAR KËTIJ EVENTI, SI MBËSHTETËS TË KOALICIONIT ANTI-KORRUPSION.

SI PJESË E AXHENDËS SË VET TË BIZNESIT, PËR TË NDIHMUAR BIZNESIN TË ZHVILLOHET MË TEJ DHE TË LUFTOJË KORRUPSIONIN, DHOMA KA BASHKUAR FORCAT ME AMBASADËN E SHTETEVE TË BASHKUARA DHE ME HOMOLOGËT E SAJ NDËRKOMBËTARË DHE VENDAS, NDËRSA ATO ZBATOJNË PROCESIN E VAZHUESHËM TË REFORMËS NË DREJTËSI. AMCHAM-I E KA FORCUAR KOMITETIN E VET TË BURIMEVE NJERËZORE, DUKE SHTUAR GJITHASHTU NJË KOMPLEMENT RISI, ATË TË ETIKËS NË BIZNES SI DHE KA PREZANTUAR NJË KOD SJELLJEJE, I CILI KËRKOHET TË ZBATOHET DHE NGA ANËTARËT E SAJ NËPËR BIZNESET E TYRE. AMCHAM PO MERR PJESË GJITHASHTU NË MËNYRË AKTIVE ME SUGJERIME NË TRYEZA TË RRUMBULLAKËTA TË ORGANIZUARA NGA MINISTRIA E DREJTËSISË, SI KOORDINATORE KOMBËTARE PËR AKSIONIN KUNDËR KORRUPSIONIT, DUKE PROMOVUAR PËRFSHIRJEN E SEKTORIT / ORGANIZATAVE TË BIZNESIT, PËR TA BËRË MË EFIKAS ÇDO VEPRIM TË QEVERISË, DUKE QENË SE VEPRIMET E PËRBASHKËTA JANË GJITHMONË MË EFIKASE.

PRIVATE PENSIONS:

IS THERE HOPE FOR A SOLUTION?

In Albania, the use of voluntary private pension plans is very low and currently only accounts for 0.05% of the GDP, or about 1% of all income from private insurance. Gross premiums deposited in voluntary private pensions for a 9-month period in 2017 amounted to a total of 11.91 million euros, while the number of fund members marked 20,223. These figures are very low compared to the region and Europe as a whole. They are also nowhere close to the weight this sector carried in a mature economy.

In the state pension system, the contributor-beneficiary ratio has seen a significant decline in the recent decades. The ratio of 4 contributors to 1 beneficiary seen in 1990 went down to 0.8 contributors to 1 beneficiary in 1997, and despite major efforts since then, contributors remained at the 1.1 limit per beneficiary, which means the state pension system, also known as the solidarity system, is not on solid ground.

The lack of proper functioning of the state system has led to it being in a deficit, relying on the state budget to stay afloat, which means it is not a sustainable system. Much of state pension system is paid out of the state budget (from taxes) -- in other words every year billions are paid out by the state to keep the system afloat as it is a failed system. Government initiatives for revamping

and improving the state pension system are without a doubt the right steps to move toward European standards, under which each should contribute for oneself and not others, but so far these initiatives have remained simply on paper and there have not been any concrete changes..

In the old state system, citizens and employers pay 21.6% (employer and employee contributions are divided into two parts, but deposited into one account, which is ultimately paid by the company) for state pension contributions, which are then allocated for the society as a whole instead of going directly to whoever pays those contributions into the system.

But even the so-called new pension reform, does not make a full three-pillar system functional, especially with a pillar, which deals with investing available contributions by the state into private systems. Under the current system, contribution to the private pension funds is fully dependant on the citizens' free will.

To escape from the current system, the new government reform envisages strengthening the three pillars: **compulsory contribution, voluntary contribution and private plans.**

But what is being done to develop these three pillars? What specifically will be done on drafting legal regulations for these reforms -- and more importantly, how will these reforms be implemented? What concrete steps will be taken to expand private pension plans?

The time has passed for simple discussions and proposals that are shelved by the institutions and get no external feedback.

It is time for private voluntary pension plans to become mandatory as part of a three-pillar pension system, like the one applied across the world.

Any employer or employee who reads this article will likely say: Why should I

pay more money?! **NO!**

THIS PROPOSAL IS NOT ASKING TO INCREASE THE CURRENT PERCENTAGE THAT IS LEGALLY BINDING, THE 21.6% CURRENTLY PAID AS PENSION CONTRIBUTION, BUT TO CHANGE THE SYSTEM SO THAT A PORTION OF THAT MANDATORY CONTRIBUTION CAN GO TO PRIVATE PENSION MANAGEMENT COMPANIES.

If even 1.6% of the contribution paid into the state system moves to the management of private insurance companies, there would be a better chance for contributors to get an old-age income supplement. That is the case for all contributors to the private system, be they voluntary or not, as such a contribution will be an investment in itself, and result at the time of retirement to a secondary private pension with higher benefits than the state will provide, and the benefits can kick in as early as at 60 years of age. That is how the system functions around the world. Albania does not need to reinvent the wheel. However, there is a lack of initiative.

We should give Albanian citizens the opportunity to have another system, where they can pay their contributions to social security.

So, transferring a percentage of the pension contributions, even a tiny one, from the administration of the state to that of private companies would allow for the emergence of private pension plans as a strong option, one that exists everywhere in the world, but one that is missing in Albania.

Otherwise, under existing private pension system, there is little added value as parallel to it, there are life insurance policies, which in addition to the huge advantage to society, allow each person to insure whatever amount they wish and on which they can then draw a monthly pension from their life insurance policy based on the insurance amount invested. One may choose the retirement age to receive this benefit as a monthly quota, in essence as a private pension, for example 500 euros

PENSIONET PRIVATE

A KA SHPRESË PËR ZGJIDHJE?

Në Shqipëri tregu i pensioneve private vullnetare është tejet i vogël, aktualisht zë vetëm 0.05% të GDP-së, ose rreth 1% të gjithë të ardhurave nga sigurimet private. Primet bruto nga pensionet private vullnetare për 9-mujorin e 2017-ës llogariten në 11.91 milionë euro, ndërsa numri i anëtarëve të fondit është 20.223 anëtarë. Shifra këto të papërfillshme jo vetëm në krahasim me rajonin apo Europën, por edhe për peshën që duhet të luajë ky sektor në ekonominë e vendit tonë.

Në skemën e pensioneve shtetërore, raporti kontribues-përfitues ka njohur një përkeqësim të dukshëm në dekadat e fundit. Ky raport nga 4 kontribues për 1 përfitues që ishte në vitin 1990, zbriti në 0.8 kontribues për 1 përfitues në vitin 1997, dhe gjithë vitet më pas, me gjithë sforcot e mëdha ka mbetur në kufirin 1.1 kontribues për 1 përfitues, ç'ka e vë në pozita jo të mira skemën shtetërore të pensioneve, ose ndryshe e njohur si skema e solidaritetit.

Ky keqfunksionim i skemës shtetërore ndër vite, ka bërë që të akumulohet një deficit i lartë në Buxhetin e Shtetit, për rrjedhojë e bën skemën financiarisht të papërbalueshme. Pjesa më e madhe e kësaj skeme paguhet nga Buxheti i Shtetit, (nga taksat tona), ose e thënë ndryshe çdo vite me miliarda lekë paguhet nga shteti pikërisht për shkak të mosfunksionimit të kësaj skeme. Iniciativa e qeverisë për rimodelimin dhe përmirësimin e kësaj skeme është pa dyshim një hap i drejtë për të shkuar drejt një standardi europian, ku secili duhet të kontribuojë për veten dhe jo për tjetrin, por deri më tani këto iniciativa kanë mbetur thjesht nëpër letra, duke mos u bërë asgjë konkrete.

Me skemën e vjetër shtetërore, qytetarët dhe punëdhënësit paguajnë 21.6% (kontributet e punëdhënësit dhe punëmarrësit ndahen në dy kolona, por derdhen në një llogari, që në fund të fundit është kosto e kompanive) për kontribute për pension, kontribute të

cilat shpërndahen për të gjithë shoqërinë dhe nuk shkojnë direkt tek ai që i paguan

Ka ardhur koha që fondet private të pensioneve vullnetare të bëhen të

kontributet.

Por edhe e ashtuquajtura reforma e re e pensioneve, nuk vë në funksion të plotë sistemin trekolonësh, sidomos kolonën e dytë, që ka të bëjë me investimet e kontributeve që disponon shteti në skemat private. Me skemën aktuale, fondet private funksionojnë në vullnetin e lirë të qytetarëve.

Për të shpëtuar nga kjo skemë, reforma e re e qeverisë parashikon forcimin e tre shtyllave:

**kontributin e detyruar,
kontributin vullnetar dhe
skemën private.**

Por çfarë po bëhet për zhvillimin e këtyre tri shtyllave? Çfarë konkretisht do të bëhet për hartimin ligjor të këtyre reformave dhe për më tepër a do të zbatohen këto reforma? Si do të zgjerohen konkretisht pensionet private?

Nuk duhet të mbetemi thjesht e vetëm tek diskutimet apo relacionet që mbeten sipër tavolinave të institucioneve, pa mundur të dalin jashtë atyre dyerve.

detyrueshme dhe skema me tre kolona e pensioneve të funksionojë sikundër ndodh në të gjithë botën.

Çdo punëdhënës apo punëmarrës që do të lexonte këtë shkrim do të thoshte: E pse duhet të paguaj ca para më tepër?! **JO!**

NUK ËSHTË FJALA PËR TË RITUR PËRQINDJEN AKTUALE QË ËSHTË E DETYRUESHME ME LIGJ, 21.6% QË PAGUHET AKTUALISHT PËR KONTRIBUTIN E PENSIONEVE, POR NGA KJO SHIFËR NJË PJESË TË KALOJË PËR MENAXHIM SHOQËRIVE PRIVATE TË PENSIONEVE.

Qoftë edhe 1.6% e këtij kontributi që derdhet në shtet të kalonte në administrimin e shoqërive private të sigurimeve, do të ishte një lehtësim dhe një mundësi më e mirë për të patur një të ardhur shtesë, një pension privat për të gjithë kontribuesit qoftë të detyruar qoftë vullnetar, sepse ky kontribut do të jetë një investim për vetë ata, të cilët në kohën e daljes në pension do ta marrin në formën e një pensioni të dytë privat me nivele shumë më të larta se në shtet, duke filluar nga mosha 60-vjeçare.

per month (depending on the amount that he or she has contributed over the years).

Changing the law to allow for a part of the compulsory contributions that employers pay to the state to go to the management of private pension funds will not entail any additional costs for the employer, the employee – and not even for the state itself.

This is because the employer and the employee will pay the same share of the pension contribution, but on the other hand, there will be a new alternative and further financial market development.

No matter how small the amount that can be required to be transferred to the private pension funds, it will create in one form or another a desire among citizens to increase individual investment and educate Albanians in the spirit of investment however small, all in their own interest and the growth their income.

Given the conditions in which Albania finds itself, it would be proper to have 3%-5% of the total contribution defined as a mandatory private contribution. This system works best under current conditions, seeing that the largest percentage of the GDP is coming from the private sector, with most taxes levied from it. As a result, the private sector should be given more weight than it currently has when it comes to pensions. **Secondly**, this system will best help the country's economy, making sure Albanians' money are invested in long-term financial instruments, 5-10-year bonds.

Thirdly, the system and the proposed legislative initiative should be in the context of reforms and harmonization of the legislation with the European Union. Like in any other area, social insurance reforms must take place in Albania as a pre-requisite for membership in the European family.

Private pension systems have a number of benefits and can help solve many problems, including the current labor market informality rate, which in Albania is very high.

The *de facto* functioning of the private pension system as part of a mandatory contribution system, in addition to voluntary participation, would solve the big problems of the past few years which have seen only older workers be willing to contribute. The private system would make younger workers more interested in investing in their pensions and would increase the current 1.1 contributor to 1 beneficiary ratio currently seen in the state plan.

On the other hand, it should be pointed out that the transfer of a portion of the contributions that citizens pay from the state to the private pension funds gives them two pensions, and ultimately the private pension is more favorable, because the benefits will be higher.

Likewise, the employee and the employer have legal benefits as these contributions would lower taxable income.

But the employees would not be the only ones to benefit. The employer would also gain through a reduced tax

on profits for the company, because contributions to private pensions from the employers can be used as a deductible for tax purposes. On the other hand, companies that decide to contribute to private pension funds on behalf of their staff also have benefits from reduction in taxes on earnings.

FOR EXAMPLE, IF AN EMPLOYEE HAS A GROSS SALARY 70,000 LEK PER MONTH AND DECIDES TO CONTRIBUTE 5,000 TO A PRIVATE PENSION FUND, THEIR SALARY WOULD BE TAXED AT THE 65,000 LEK LEVEL AND NOT THE 70,000 LEK, BECAUSE THE AMOUNT CONTRIBUTED TO THE PRIVATE PENSION IS DEDUCTED FROM THE TAXABLE INCOME. CONSEQUENTLY, THE TAX FOR THE 70,000 LEK PER MONTH SALARY WOULD BE 5,200 LEK PER MONTH, WHILE BEING TAXED AT 65,000 LEK IT WOULD BE 4,550 LEK PER MONTH. AS A RESULT, THE EMPLOYEE GETS TO KEEP AN EXTRA 650 LEK PER MONTH OR 7,800 LEK ANNUALLY.

IF WE TAKE THE EXAMPLE OF A SALARY THAT IS 100,000 LEK PER MONTH FOR AN EMPLOYEE, AND HE OR SHE DECIDES TO CONTRIBUTE 10,000 LEK TO A PRIVATE PENSION FUND, THEN THE TAX BENEFIT WOULD BE 1,300 LEK PER MONTH OR 15,600 LEK ANNUALLY.

AS FOR THOSE GETTING PAID 150,000 LEK PER MONTH AND WHO DECIDE TO CONTRIBUTE 20,000 LEK PER MONTH, THE ANNUAL BENEFIT ON TAXES WOULD BE 55,200 LEK.

For example, if a company with annual 500 million lek in revenue, and annual expenses of 300 million lek, decided that it would take 5 million lek to invest into a private pension fund on behalf of its staff, it would see its taxes decline by 750,000 lek.

The creation and development of private pension funds in Albania would be very effective because of the low average age of the population, currently at 33-35 years versus the 48-50 years in Europe. This means that the benefits from investments can be greater.

Albania now needs to lay the foundations of a diversified pension system, with both public and private pensions as critical parts, to contribute to the country's financial security. The key part of this system are private enterprises, especially the private insurance industry, which needs to be revitalized and supported by the state and not only seen as a source of tax money.

Sepse kështu është në të gjithë botën, nuk është asgjë e re për Shqipërinë, por këtu tek ne mungon iniciativa.

Duhet t'i japim mundësinë qytetarëve shqiptarë që të kenë edhe një alternativë tjetër për ato para që paguajnë si kontribute për sigurimet shoqërore.

Pra, heqja e një përqindjeje sado të vogël nga administrimi shtetëror i kontributeve të qytetarëve për pensionet dhe kalimi tek shoqëritë private, do të përligjte lindjen e pensioneve private si një alternativë zhvillimi, si një alternativë që ekziston kudo në botë, por vetëm tek ne mungon.

Ndryshe, me skemën ekzistuese pensionet private nuk kanë asnjë vlerë, sepse paralelisht me ato, madje me një avantazh më të madh, janë shoqëritë e sigurimit të jetës, në të cilat ke të siguruar edhe jetën por edhe mund të marrësh një pension mujor përsëri me sigurim jete dhe ku çdo person e zgjedh vetë shumën që do ta sigurojë jetën e tij dhe mënyrën se si do ta marrë këtë investim. Ai mund të zgjedhë që në moshën e daljes në pension këtë kontribut ta marrë si një kuotë mujore, pra si një pension privat, për shembull 500 Euro në muaj (në varësi të shumës që ka kontribuar ndër vite).

Ndryshimi ligjor ku një pjesë e kontributeve të detyrueshme që punëmarrësit paguajnë në shtet të kalojë nën administrimin e fondeve private të penioneve, nuk sjell asnjë kosto shtesë as për punëdhënësin, as për punëmarrësin dhe as për vetë shtetin. Kjo sepse punëdhënësi dhe punëmarrësi do të paguajnë të njëjtën kuotë të kontributit të pensioneve, por nga ana tjetër do të kemi edhe një alternativë zhvillimi të tregut financiar.

Sado e vogël të jetë kjo shumë, që do jetë e detyrueshme, ajo do krijojë në një formë apo tjetër dëshirën e qytetarëve për të rritur investimin individual dhe do edukojë tek shqiptarët frymën e investimeve sado të vogla në interes të tyre dhe të rritjes së të ardhurave të tyre.

Duke marrë parasysh kushtet në të cilat ndodhet Shqipëria, do të ishte e drejtë që 3%-5% e kontributit të përgjithshëm të përcaktohet si një kontribut i detyrueshëm privat. Kjo skemë është

më funksionalja momentalisht, pasi në Shqipëri përqindja më e madhe e GDP-së përbëhet nga taksat e vjelura nga sektori privat, ndaj duhet që sektori privat të vlerësohet shumë më shumë nga çfarë është aktualisht.

Së dyti, kjo skemë do të ndihmonte më mirë ekonominë e vendit, duke bërë që paratë e qytetarëve shqiptarë të investohen në instrumenta financiarë afatgjatë 5-10 vjeçarë (Obligacionet).

Së treti, kjo skemë dhe kjo nismë ligjore duhet të jetë në kuadër të reformave dhe përafrimit të legjislacionit shqiptar me atë europian. Reformat si në çdo fushë tjetër, duhet të jenë edhe në fushën e sigurimeve shoqërore, si një kusht i domosdoshëm për anëtarësimin në familjen europiane.

Sistemet private kanë një sërë përfitimesh si dhe i japin zgjidhje mjaft problemeve të kohës, një prej të cilave është edhe informaliteti i tregut të punës, i cili është në shifra të larta në vendin tonë.

Funksionimi 'de facto' i skemës private të pensioneve, si një skemë pjesërisht e detyrueshme dhe pjesa tjetër vullnetare, do të zgjidhte problematikën e madhe të këtyre viteve të fundit që është derdhja e kontributeve vetëm nga brezat e rritur. Skema private do ta bënte brezin e ri më të interesuar për të derdhur kontribute, ç'ka do të sillte edhe ndryshimin e raportit 1.1 kontribues me 1 përfitues që është aktualisht në skemën shtetërore.

Nga ana tjetër duhet të theksojmë, se kalimi i një pjese të kontributeve që qytetarët e derdhin në shtet, në fondet private të pensioneve bën që ata të dalin me dy pensione në fund dhe pensioni privat është më i favorshëm, sepse përfitimet janë më të larta.

Po kështu, punëmarrësi dhe punëdhënësi kanë përfitime nga favorët ligjore të mostaksimit të kontributeve.

Por këtu nuk përfiton vetëm punëmarrësi, por edhe punëdhënësi përfiton sepse i ulet tatimi mbi fitimin për kompaninë e tij, për shkak se kontributet për pension privat i llogariten punëdhënësit si pjesë e zbritshme.

Nga ana tjetër, kompanitë që vendosin që të kontribuojnë për stafin e tyre për pension privat, gjithashtu kanë benefite për efekt mostatimi.

PËR SHEMBULL, NËSE NJË PUNONJËS ME PAGË BRUTO 70 MIJË LEKË TË REJA NË MUJ DO TË VENDOSTE QË 5 MIJË LEKË T'I KONTRIBUONTE PËR VETE NË FONDIN PRIVAT TË PENSIONEVE, PAGA E TIJ DO TË TATOHEJ PËR 65 MIJË LEKË DHE JO MË PËR 70 MIJË LEKË, SEPSE NDALESA PËR PENSION PRIVAT NUK TATOHEJ. PËR PASOJË, TATIMI PËR PAGËN 70 MIJË DO TË ISHTE 5200 LEKË NË MUJ, NDËRSA PËR PAGESËN 65 MIJË TATIMI ËSHTË 4550 LEKË NË MUJ. SI REZULTAT PUNËMARRËSI FITON NË MUJ 650 LEKË OSE 7800 LEKË NË VIT.

NËSE DO TË MERRNIN SHEMBULLIN E PAGËS 100 MIJË LEKË TË REJA NË MUJ PËR NJË PUNONJËS, DHE AI/AJO VENDOS QË 10 MIJË LEKË T'I KONTRIBUOJË NË FONDIN PRIVAT TË PENSIONEVE, DO TË PËRFITONTE NGA MOSTATIMI I 10 MIJË LEKËSHIT 1300 LEKË NË MUJ OSE 15600 LEKË TË REJA NË VIT.

NDËRSA PËR ATA QË E KANË PAGËN 150 MIJË LEKË TË REJA NË MUJ DHE VENDOSIN TË DERDHI SI KONTRIBUT PËR PENSION PRIVAT 20 MIJË LEKË NË MUJ, PËRFITIMI QË DO TË KISHIN NË VIT ËSHTË 55200 LEKË TË REJA.

Për shembull, nëse një kompani me të ardhura vjetore 500 milionë lekë, me shpenzime vjetore 300 milionë lekë, vendos që 5 milionë lekë t'i investojë për stafin si pension privat, përfitimi që do të kishte nga tatimi mbi fitimin do të ishte 750 mijë lekë të reja.

Krijimi e zhvillimi i skemave private të pensioneve në Shqipëri është shumë efikas dhe për faktin e moshave të reja që ka popullsia e Shqipërisë 33-35 vjeç, kundrejt 48-50 vjeç që e ka Europa, ç'ka ekziston mundësia të përfitohet shumë nga investimi i tyre.

Shqipëria ka nevojë të hedhë tani themelet e një sistemi të diversifikuar pensionesh, ku rëndësi kritike kanë si pensionet publike ashtu edhe ato private, për të kontribuar në sigurinë financiare të vendit.

Pjesë kyçe e këtij sistemi janë sipërmarrjet private, e veçanërisht industria e sigurimeve private, e cila ka nevojë të rigjenerohet dhe të mbështetet nga shteti dhe jo vetëm t'i vilen taksat.

**AMERICAN BANK
OF INVESTMENTS**

investo ně optimalizēm

www.abi.al